

POSTANOWIENIE

17 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesółowski

na posiedzeniu niejawnym 17 grudnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku H.M.

z udziałem W.K., D.W., K.M., M.M., K.F. i J.K. H.M.

o zasiedzenie,

na skutek skargi kasacyjnej H.M.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnowie

z 20 kwietnia 2023 r., I Ca 600/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od wnioskodawczynie na rzecz uczestniczki D.W. tytułem kosztów postępowania kasacyjnego 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia wnioskodawczynie do dnia zapłaty;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Tarnowie adw. J.C. 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych powiększone o należny podatek od towarów i usług za pomoc prawną udzielonej wnioskodawczynie z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawczynie H.M. od postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnowie z 20 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga, by przedstawione w niej zagadnienie prawne było istotne oraz nowe, co wyraża się w jego znaczeniu dla rozwoju prawa lub w precedensowym charakterze. Chodzi więc o zagadnienie prawne, które będzie miało znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia konkretnej skargi kasacyjnej, lecz także dla praktyki sądowej w ogólności. Dla wykazania takiej jego kwalifikacji skarżący powinien określić treść i zakres zagadnienia prawnego oraz przytoczyć wyczerpujące argumenty prawne, prowadzące do rozbieżnych ocen i wątpliwości związanych z rozumieniem lub stosowaniem przepisów prawa, których zagadnienie

dotyczy; należy też wskazać, czy były one już przedmiotem wypowiedzi judykatury. Istotnym zagadnieniem prawnym - w rozumieniu tego unormowania - jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 października 2024 r., I CSK 4123/23).

Uzasadnienie zaś oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Skoro podstawami skargi kasacyjnej nie mogą być objęte zarzuty błędnych ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), tylko nie można z odwołaniem się do nich wywodzić o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej albo wykazywać tę zasadność z odwołaniem się do innego stanu faktycznego niż będący podstawą rozstrzygnięcia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 marca 2023 r., I CSK 2765/22).

Według skarżącej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania było konieczne, „na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. z uwagi na jej oczywiste uzasadnienie; a ewentualnie przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, a mianowicie czy dla wystąpienia posiadania samoistnego konieczne jest podejmowanie przez

posiadacza działań mających zmienić przeznaczenie nieruchomości lub mających charakter ingerencyjny?”

Odnosząc się zatem do tak sformułowanego wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania należy wskazać, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub potrzebą wykładni przepisów jest wykluczone. Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza przyjęcie, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Nie jest możliwa sytuacja, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 2013 r., I UK 291/13). Co jest sporne nie może być przecież oczywiste (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13).

Ponadto z całą pewnością wskazywane przez skarżącą zagadnienie prawne nie jest istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt. 1 k.p.c. Do przyjęcia samoistności posiadania konieczne jest wykonywanie przez posiadacza czynności faktycznych wskazujących na samodzielny, rzeczywisty i niezależny od woli innej osoby stan władztwa.

Natomiast co się tyczy oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy podkreślić, że o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać. Wniosek skarżącej nie odpowiada tym wymaganiom. Podane przez nią powody oczywistej zasadności jej skargi kasacyjnej są klasyczną polemiką z wydanym przez Sąd drugiej instancji orzeczeniem, które w żadnej mierze nie mogą być przesłanką oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Jak wynika z wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych, zachowanie wnioskodawczyni i jej męża respektowało wolę właścicieli do jedynie doraźnej eksploatacji nieruchomości. Nigdy wobec nich nie zademonstrowali właścicielskiego nastawienia. Przeciwnie tłumaczyli się z jego przedłużania

w czasie i zaręczali o rychłym zwrocie. Tym samym korzystanie z nieruchomości w granicach przyznanego uprawnienia nie można kwalifikować jako posiadania samoistnego, gdyż z punktu widzenia ustalonego w art. 336 k.c. podziału posiadania na samoistne i zależne, można je postrzegać jedynie jako zależne. Wbrew stanowisku wnioskodawczynie samo umożliwienie przez uprawnionych właścicieli korzystania z ich własności, nie stanowiło o wyzbyciu się własnego posiadania przez właścicieli i rezygnacji z woli „posiadania go dla siebie”. Właściciel może dysponować przedmiotem swojego prawa w dowolny sposób, łącznie z udostępnianiem go innym osobom w ramach posiadania zależnego.

Z ustalonych w sprawie okoliczności wynika także, że wnioskodawczynie i jej mężowi klucze do domu przekazał brat uczestniczki, zezwalając na czasowe zamieszkanie w posadowionym na działce domu w zamian za opiekę nad nieruchomością. Samo umożliwienie wnioskodawczynie i jej mężowi zamieszkania i korzystania z przedmiotowej nieruchomości, miało charakter użyczenia. Miało stanowić rozwiązanie tymczasowe, stanowiąc przejaw pomocy członkom rodziny znajdującym się w trudnej sytuacji mieszkaniowej, w tym przy uwzględnieniu pobytu właścicieli za granicą. Brak zatem w niniejszej sprawie woli wyzbycia się przez właściciela nieruchomości – E.S. władztwa nad przedmiotową nieruchomością.

Ustalono również, że matka uczestniczki, jak i sama uczestniczka na przestrzeni lat podejmowały działania o charakterze właścicielskim, w tym wielokrotnie wzywały zamieszkujących na nieruchomości H.M. i jej męża by opuścili oni wymienioną nieruchomość. Dążąc do uregulowania sytuacji mieszkaniowej małżonków M. matka uczestniczki podjęła działania celem przekazania przez państwa M.1 nieruchomości położonej [...]. Co więcej same właścicielki zarówno E.S., jak i uczestniczka D.W. interesowały się stanem nieruchomości, utrzymywały kontakt z T.M. i jego żoną. Uzyskiwały również informacje o tym co dzieje się na przedmiotowej nieruchomości od sąsiadów.

Konkludując, zebrany w sprawie przed Sądem obu instancji materiał dowodowy potwierdza, że zakres władania wnioskodawczynie i jej męża z założenia miał charakter przejściowy i był wyrazem pomocy w związku z trudną sytuacją mieszkaniową, nie miał charakteru samoistnego.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. art. 398²¹ k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu, rozstrzygnięto stosownie do art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1184 ze zm.) oraz § 2 i § 4 ust. 1 i 3, § 11 pkt 1 w zw. z § 8 pkt 7 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2024 r. poz. 763).

(M.M.)

r.g.